

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri määruste muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Maaeluministeeriumi maakasutuspoliitika osakonna põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialistid Kadri Kask (tel 625 6141, kadri.kask@agri.ee), Merili Simmer (tel 625 6134, merili.simmer@agri.ee) ja Eike Lepmets (tel 625 6564, eike.lepmets@agri.ee), sama büroo juhataja Martti Mandel (tel 625 6235, martti.mandel@agri.ee) ning Maaeluministeeriumi taimetervise osakonna peaspetsialist Anu Muhhin (tel 625 6215, anu.muuhin@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (tel 625 6127, ketlyn.roze@agri.ee) ning keeleliselt toimetab eelnõu sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruste muutmine on eelkõige tingitud vajadusest täiendada asjakohaseid määrusi seoses Rail Balticu raudtee trassi koridoris asuva maa kohta toetuse taotlemisele kehtestatud piirangutega.

Eelnõu koosneb seitsmest paragrahvist. Eelnõuga muudetakse maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 51 „Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse toetus“, maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 49 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“, maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 50 „Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus“, maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrust nr 52 „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“, maaeluministri 30. aprilli 2015. a määrust nr 53 „Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus“, maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrust nr 40 „Piirkondlik mullakaitse toetus“ ja maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrust nr 38 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“ (edaspidi *määrus nr 38*).

Eelnõuga muudetavate määruste kohaselt ei saa alates 2017. aastast võtta uut põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete ning mahepõllumajanduse meetme kohustust sellise maa kohta ega suurendada kohustust sellise maa arvelt, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt on määratud Rail Balticu raudtee trassi koridori asukohaks. Keskkonnamõju avaldub pikema aja vältel ja sellepärast on teatud „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) kohaste pindalatoetuste kohustuseperiood olnud vähemalt viis aastat. Seetõttu ei saanud lubada pikaajaliste kohustuste võtmist maa kohta, mille puhul võivad toetuse eesmärgid jääda saavutamata, kuna maal ei saaks nõutud tegevusi kohustuseperioodi lõpuni teha.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja

2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29) (edaspidi *üleminekumäärus*), on ette nähtud võimalus Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi *ÜPP*) üleminekuperioodil 2021. ja 2022. aastal võtta lühema pikkusega kohustusi põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmetes ning mahepõllumajanduse meetmes. See võimaldab kõigil põllumajandustootjatel meetmete kohustusi võtta ja ühtlasi väldib kohustuste pikka kandumist uue perioodi ÜPP strateegiakava rakendamise aega. Lühemad kohustused on ka põllumajandustootjatele paindlikum lahendus, mis võimaldab kohustusi oma tootmistegevusega paremini kohandada.

2021. ja 2022. aastal võetavate kohustuste puhul on kohustuseperiood, mille jooksul tuleb põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete ning mahepõllumajanduse meetme puhul toetatavaid tegevusi ellu viia, üks kalendriaasta. Tegemist on lühiajaliste kohustustega ning kõik nõutud tegevused viiakse ellu ja eesmärgid saavutatakse ühe kalendriaasta jooksul. Seetõttu ei ole nende kohustuste puhul põhjendatud pikaajaliste kohustustega sarnaselt eespool nimetatud kohustuse võtmise piirangu rakendamine. Eelnõu kohaselt võib üleminekuaastatel 2021–2022 võetavaid ühe kalendriaasta pikkuseid kohustusi võtta ka maa kohta, mis asub Rail Balticu raudtee trassi koridoris Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas. Ka seni ei ole juba rakendatavate ühe kalendriaastaste pikkuste kohustuste puhul eespool nimetatud kohustuse võtmise piirangut rakendatud.

Eelnõu § 7 punktidega 1 ja 2 asendatakse määruse nr 38 § 5 lõikes 3 ja §-s 11 viide aastate 2014–2020 kohta kinnitatud poollooduslike koosluste tegevuskavale viitega uuele tegevuskavale „Pärändniitude tegevuskava“. Alates „Pärändniitude tegevuskava“ kinnitamisest on määruse nr 38 § 5 lõikes 3 nimetatud liigikaitseliselt olulised rannaalad, mille kohta võib toetust taotleda, ja nende alade määruse nr 38 §-s 11 nimetatud poolloodusliku koosluse hooldamise tingimused sätestatud „Pärändniitude tegevuskavas“. Siinkohal on oluline rõhutada, et määruse nr 38 § 5 lõikes 3 nimetatud alad ja nende alade nõuded jäid uues kavas samaks. Muutus üksnes dokument, kus alad ja nende hooldamise tingimused toodud on. Taotlejate uuest kavast teavitamiseks täiendati määruse nr 38 § 22 lõikega 19 (jõustus 12.02.2021). Nimetatud säte jääb senisel kujul kehtima, kuna see näitab selgelt ära selle, et rannaalade loetelu ja nende alade kohta sätestatud tingimused tulenevad alates uue tegevuskava kinnitamisest „Pärändniitude tegevuskavast“.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.01.2020, lk 1–29), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607),

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608–670), komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73), komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätteid (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), ning komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124).

4. Määruse mõjud

Tehtavad muudatused täpsustavad toetuse taotlemise nõudeid Rail Balticu raudtee trassi koridoris asuva maa kohta Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas. 2021. ja 2022. aastal võetavate kohustuste puhul on kohustuseperiood, mille jooksul tuleb põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete ning mahepõllumajanduse meetme puhul toetatavaid tegevusi ellu viia, üks kalendriaasta. Määruste muutmise tulemusena võib 2021. ja 2022. aastal võetavaid eespool nimetatud meetmete ühe kalendriaasta pikkuseid kohustusi võtta ka maa kohta, mis asub Rail Balticu raudtee trassi koridoris Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas. Muudatustel on seega positiivne mõju 2021. ja 2022. aastal eespool nimetatud meetmete kohustusi võtvatele taotlejatele.

Eelnõu § 7 punktidega 1 ja 2 tehtavate muudatustega asendatakse määruse nr 38 § 5 lõikes 3 ja §-s 11 viide aastate 2014–2020 kohta kinnitatud poollooduslike koosluste tegevuskavale viitega uuele tegevuskavale „Pärändniitude tegevuskava“. Määruse nr 38 § 5 lõikes 3 nimetatud alad ja nende alade nõuded jäid uues kavas samaks. Muutus üksnes dokument, kus alad ja nende hooldamise tingimused toodud on. Seega sisuliselt mõju taotlejatele puudub.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruste muudatuste rakendamine ei too kaasa lisakulusid riigieelarvele. Võimalus taotleda toetust ka Rail Balticu raudtee trassi koridoris asuva maa kohta ei suurenda samuti meetmete eelarveid, sest selliseid maid ei ole hinnanguliselt palju. Isegi kui uute ühe kalendriaasta pikkuste kohustuste võtmise võimaldamine 2021. ja 2022. aastal Rail Balticu raudtee trassi koridoris asuva maa kohta Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas toob kaasa mõningase toetuse taotlemise suurenemise, siis ei saa arengukava kaudu toetust määrata rohkem, kui on arengukava eelarves vahendeid. Juhul, kui toetust taotletakse rohkem, kui meetme eelarves on konkreetseks aastaks vahendeid ette nähtud, võib ELÜPS-i § 66 lõike 3 alusel maaeluministri käskkirjaga otsustada arengukava toetusteks ettenähtud vahendite jaotuse muutmise.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõike 2 kohaselt on kulud EAFRDist makseasutuse poolt väljamaksmiseks kõlblikud kuni 2023. aasta lõpuni. Üleminekumääruse artikli 2 lõike 2 alusel pikendati nimetatud tähtaega kahe aasta võrra ning

seega on võimalik praeguse perioodi arengukava vahendeid kasutada kohustuste finantseerimiseks 2025. aasta lõpuni. Samuti on üleminekumääruse artikli 3 alusel võimalik kohustuste finantseerimiseks kasutada üleminekuperioodiks liikmesriigile ette nähtud uue ÜPP perioodi vahendeid.

Arengukava versiooni 7.1 kohaselt on meetme 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede“ kogueelarve 220 153 667 eurot. Meetme 10 kogueelarvest moodustavad EAFRD osa 133 065 500 eurot, Eesti riigi eelarve 44 355 167 eurot ja I sambast EAFRD-le üle kantud vahendid 42 733 000 eurot.

Arengukava versiooni 7.1 kohaselt on meetme 11 „Mahepõllumajandus“ kogueelarve 95 220 000 eurot. Sellest 90 230 000 eurost on EAFRD osa 75 protsenti (67 672 500 eurot) ja Eesti riigi osa 25 protsenti (22 557 500 eurot) ning 4 500 000 eurost on EAFRD osa 100 protsenti (tegemist on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1307/2013 artikli 14 lõike 1 kohaldamisel EAFRD-le üle kantud vahenditega) ja 490 000 eurost on Eesti riigi osa 100 protsenti (tegemist on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 82 kohase täiendava riikliku rahastamisega).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemis EIS kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning informatsiooniks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile, Põllumajandusuuringute Keskusele ja Keskkonnaametile.